

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęst. 1. Qua hora crucifixus est?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

quid de ille terra fieret, cogitabat: quam diuinus in cubiculo suo ruerat causa habere volebat. Forè accidit, ut ego, & collega meus, Episcopus Synicensis E. clefia, Maximinus, in primo esset: ut veniremus rogauit, & venimus. Cumque nobis omnia retulisset, & hoc petiuit, ut in foderetur alicubi, atque ibi orationum locus fieret: ubi etiam possent Christiani ad celebranda que Dei sunt congregari. Non restitimus: factum est. Erat ibi iuuenis paralyticus rusticus, qui hoc audito peruenit ad parauitibus suis, ut illum ad eum locum sanctum non cessanter offerrent. Quo cum fuisset allatus, orauit, atque inde continuo pedibus suis saluus abscessit.

Rem tam preciosam mirabiliumque effectricem siue ceterentia referuari non debuisset omnes intelligant, cum in ea honoretur Dei præsentia, & benignitas. Verum illa Zuingliana sunt ex Claudio Taurinensi, Hieronymo Pragensi, Wiclefo, aliisque. Nos veterem Ecclesiam, ipsosque Apostolos in reliquiarum veneratione sequimur.

§. 3. Psalmus 21. de Dauide, & Christo agit: nam cum iam morti destinatus esset & fugisset, domus eius spoliata est, vestesque diuifæ inter inimicos. Nam non modo non pepererunt ceteris, sed uxorem etiam rapuerunt, alique dederunt. Quocirca & Matthæus & Ioannes monuerunt, ut ostenderent Christum nihil peritum, nisi quod oraculo, iam olim Deus prænu- ciavit.

VERSUS 37.

Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. Hic est Iesus Rex Iudæorum.

QVÆSTIO I.

Quis titulus in cruce fuerit scriptus?

§. 1. **N**otus est priscorum iudiciorum ritus, quo volebant elogia damnatorum tabula appē- di indicare, aut voce præconis edicere. Id omnibus damnatis commune fuit. Apud Eusebium l. 5. Titulus est ille: *Hic est Atrialus Christus filius Iudæus*. Vide Liphium l. 2. c. 11. de cruce, Syrus dicit *על חשבון המלך* gellus ha demurecti, *responsum morti*: Titulum Hebræum nobis fingit Bullingius: cum Syrus fuerit, & in Syro testamento huc in modum scribat *הוה ירשע מלכא יהודה* Hic Iherex Iudæorum, in alio additur *Nazarenus*. Christus & Iudæi, utroque titulo, ille quidem, quod rex crucifigatur, hi vero, quod Messiam crucifixerunt. Interim omnibus nationibus programmate illo Salus ostenditur. Vix enim quicquam Ierusalem erat, qui ex improbis linguis aliquam non nosset: Syriacam autem esse in inscriptionem constat ex Salmerone, aliisque, quæ Romæ tituli partem viderunt. Deinde ex textu, quæ in Evangelio Hebræa dicuntur, Syriaca huius, seu noua Hebræa, non vetera, itaque & Pilatus illa lingua usus est. Denique plurimis oram voluit esse inscriptionem Pilatus, non ergo veteri Hebræa scribi oportuit, quæ in vulgus nota non erat.

§. 2. Pilato mens fuit suam in iudicando iniquitatem elogio illo palliare: quasi regni affectatore fixisset. Sæbat enim innocentem a plerique existimari. Crimen aliud non erat, nisi quia rex erat. Id postea Christianis obtigit, quorum solum nomen in cruce vocabatur. Tertull. Apolog. cap. 2. Sed illud saltem ex præterito, quod odioso publico necessarium est, confessio patitur, & non ex animo criminis. quando si de alio nomine cognoscitur, non sit in confesso eo nomen homicidæ, vel sacrilegi, vel publici hostis (ut de vestris & agis loquar), cuiusque sit ad pronuntiandum, nisi & consequentia arguetur, qualiter facti, numerum, locum, tempus, consocios suus.

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

Et cap. 44. At enim illud detrimentum Reipublicæ tam grande quam verum nemo circumspicit, illam iniuriam ciuitatis nullus expendit, cum tot iusti impenduntur, cum tot innocentes erogantur. Vestros enim iam contestamur auctores, qui quorundam iudicandis custodiis præsidetis, qui sententiarum elogia dispungitis: tot a vobis nocentes variis criminum elogiis recensentur, quis illic sicarius? quis manticularius? quis sacrilegus, aut corruptor, aut lauantium prado? quis ex illis etiam Christianus ascribitur? aut cum Christiani no titulo offeruntur, quis ex illis etiam talis, quales tot nocentes. de vestris semper astuat carcer, de vestris semper metalla suspirant, de vestris semper bestia saginantur, de vestris semper munerariis noxiarum greges pascent, nemo illic Christianus, nisi plene tantum Christianus, aut si & aliud, iam non est Christianus.

§. 3. Latrones adiuncti sunt, ut eius innocentia Latrones obscuraretur, imo princeps latronum videretur, reuera ut ostenderet, quibus liberandis aduenisset. Inter hæc factum est, quod in Psalmis est: Omnes videntur me irriserunt me. Dicunt: Vah qui destruis: *האנחנו נהרסנו, Syrus* *האנחנו נהרסנו*, Heach. exprobrantes cum gaudio, quod liberare se non valeat. Syrus: *Libera animam tuam*.

In Marco est idem, ut Iob 39. 28. Isa. 44. 26. Ezech. 25. 3. Psalm. 34. 21. Iustinus hinc probat Christum esse Messiam, contra Tryph.

Imo ipsi Iudæi dum spectando & insultando exacerbant dolores, se ipsi reuincunt, dum enim fatentur alios ab eo saluos factos esse, vere saluatorem, non impostorem profitentur. Inter irrisores vers. 41. Syrus etiam ponit Phariseos. Descendat, inquit, *Καὶ ἡσέβου μὴ εἶναι αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ*, ita & Mollensis, alij *ἡσέβου μὴ εἶναι αὐτὸν*. In eo versantur autem inimici, ut Deo exolum esse ostendant, neque enim latronibus insultabant, sed innocenti, cuius innocentia pendentis in cruce eorum pectora torquebat. Hoc olim Dauidi pari modo impropertur.

Liberet nunc, si vult, eum, duplex constructio: liberet eum nunc, si vult, Græcus *ῥυτὸν αὐτὸν, et δέλει αὐτὸν*. Liberet nunc eum, si vult eum, ita & Syrus *אב עבדך* Ech zeba bech. Si complacetur in illo.

VERSUS 45.

A sexta autem hora tenebra factæ sunt super uniuersam terram usque ad horam nonam.

QVÆSTIO I.

Qua hora crucifixus est?

§. 1. **A** hora sexta tenebræ factæ sunt super uniuersam terram, usque ad horam nonam. Eodem modo Marc. 15. 33. Lucas 23. 44.

At Marcus 25. vers. ait fuisse horam tertiam, cum eum crucifigerent. Quomodo illa concilianda sint verba Marci cum Ioanne, qui hora quasi sexta damnatum scribit, iam considerandum est. Comestor, & ex eo Erasmus mendam parrant, & pro græco 3. quod est signum numeri tertii, Et salinus reponendum putat signum 6. quod senarij est nota: verum cum sit antiquissima difficultas, & veteres textum vitiatum non dixerint, cum etiam in Latinis, Græcis, Syris Lectio omni- constantem omnia exemplaria habeant tertiam, non nium li- est sciendus ille nodus, sed legitime soluendus. brorum re-

§. 2. Dies apud Hebræos duodecim horis diuide- batur, prima ab ortu solis incipiebat duodecima oc- Hora ciui- casu finiebat. Eadem & noctium diuisio. Alia erat Ies. & dierum & noctium partitio ciuiliis, & ad opera ac-

Bbb 2 commo-

